

267730 - Psikolojik hastası olanlar mükellef olur mu?

Soru

“Flat Effect” adında bir hastalığa yakalandım. Bu hastalık nedeniyle sevgi, nefret, kızgınlık, şefkat ve acıma gibi duyguları hissedemiyorum. Farklı duyguları çok kısa bir süre içinde hissedebiliyor, baba ve anneme karşı bile bir şey hissetmiyorum. Bu hastalık bende on beş seneden beri mevcuttur. Hastalığımın tedavisi olmayıp ömür boyunca devam edecektir. Sormak istediğim husus: Şeriat gereğince ben mükellef miyim? değil miyim? Namaz, oruç ve zekât gibi farzlar bana vacip olur mu?

Detaylı cevap

Allah seni ve bizi doğru yola iletsin!

Bil ki tepkisizlik veya bilimsel olarak “flat affect” bilinen husus bir hastalık değil bilakis bir belirtidir. Bu belirti çok geniş bir alana sahip olup kişilik bozukluklarıyla başlar zihinsel bozukluklara kadar gider. Zihinsel bozukluklarda genelde kronik olur. Ancak dalgınlık ve işitsel halüsinasyonlar gibi hastalık belirtilerinin çoğunu- özellikle pozitif belirtileri- tedaviye devam ederek kontrol altına almak mümkündür.

Asıl olan kişilik veya zihinsel bozuklukları sorunu yaşayan kişilerin idrak ettikleriyle şer’i yükümlüklerle mükellef olmalarıdır. Çünkü mükellefiyet gerekçesi ve yükümlülük ehliyeti akıl ile ölçülür duygu ve vicdanla değil. Zira Rasulullah Sallallahu Aleyhi Vesellem şöyle buyurdu: “Kalem (Yükümlülük) üç kişiden kaldırılmıştır; uyanıncaya kadar uyuyan kimseden, akıl baliğ oluncaya kadar çocuktan, aklî dengesi yerine gelinceye kadar deli ve benzeri kişilerden.” (Tirmizi/1423)

Kişi akıllı olup söylenilen hitabın içeriğini idrak ediyorsa psikolojik olarak hasta olsa dahi veya duygularını kaybetmişse bile yükümlü olarak kabul edilir.

Duygularını kaybetmiş bir hasta; anne ve baba sevgisi, kafirlere ve kötülüklerden nefret etmek gibi duygulara sahip değilse yüce Allah onu yükümlü kıldığı duygulardan affetmiştir.

Şayet psikolojik hastalıkla birlikte kişinin aklı ve idrakı kaybolmuyorsa namaz ve oruç gibi ibadetleri yapmakla mükelleftir.

Şayet bir kimsenin aklı bazı vakitlerde gider ve deli oluyor ve daha sonra kendine geliyorsa aklın gittiği süre zarfından mazur sayılır. Kendine geldiğinde ise mazereti kalkar ve hazır olduğu namazları kılar hatta delilik vaktinden kaçırdığı namazları kaza eder. Sanrılar veya şiddetli mâni atakları gibi şiddetli psikotik semptomların akut atakları sırasında da olduğu gibi bu şekilde değerlendirilir.

Bilinmesi gerekir ki zekât; Hanefiler hariç alimlerin cumhuruna göre çocuğa, deliye veya olağan dışında geçici bir şekilde aklını kaybeden kişilere vaciptir. İbn Useymin vacip olduğunu desteklemiştir. (el Şerhul mumti 6/14)

En iyisini Allah bilir.